

כל הפוסקים אמרינן בהם מתוך שהותרו לצורך הותרו גם שלא לצורך. ובמלאכות אפיה ובישול ושחיטה, שהן מלאכות תמידיות המצויות באוכל נפש, דעת רוב¹⁴ הפוסקים דאמרינן בהם מתוך שהותרו לצורך אוכנ"פ

[1234567 תחית]

בנמ"א אות א', דכיון דא"א לקצירה ועימור בלי הוצאה וא"א לבישול בלי הבערה למדנו דהם כמלאכות אוכנ"פ ע"ש, ויש אומרים דרק בהוצאה והעברה אמרינן מתוך, עיין בהערה הבאה, וראה לקמן הערה 43 דאמרינן מתוך גם משום הפסד ממון ע"ש, וראה בס"ק ג' דבהוצאה אמרינן מתוך גם במכשירין.

14) עיין בגמ' שם דאמרינן מתוך שהותרה שחיטה לצורך הותרה שלא לצורך, וכן מבואר שם דאמרינן מתוך לענין הבערה ובישול, ובכתובות דף ז' א' אמרינן, מתוך שהותרה שחיטה לצורך אוכנ"פ הותרה חבורה, ומשמע שה"ה בכל המלאכות אמרינן מתוך, וכן דייק בפנ"י שם בד"ה בגמ', ובב"ח סימן תצ"ה, והתוס' בשבת דף צ"ה א' ד"ה והרודה כתבו, דגם בבונה אמרינן מתוך שהותר מגבן לאוכנ"פ הותר שלא לצורך, והקשו תוס' דא"כ יהיה מותר לבנות ביו"ט לצורך יו"ט, ותירצו שמן התורה מותר ואסור רק משום עובדין דחול ע"ש, והובא בב"ח שם, וכ"כ שם בשם המרדכי, וכתב הב"ח דבכל המלאכות אפשר לומר מתוך אם הוא צורך יו"ט, ומש"כ הטור רק הוצאה והבערה דאין לנו במציאות מלאכת אוכנ"פ שיתכן שיהיה גם שלא לצורך אוכנ"פ, רק צורך כלשהו חוץ מהוצאה והבערה ע"ש. [והקשה דלרמב"ם שמתיר שלא לצורך כלל אפשר לומר מתוך בכל המלאכות, וא"כ אמאי כתב הרמב"ם הבונה ביו"ט לוקה, הרי מגבן מותר ביו"ט לצורך אוכנ"פ, ומתוך שהותר בונה לצורך הותר שלא לצורך, בקושיית התוס' בשבת, והמ"מ תירץ שלא אמרינן מתוך במגבן ע"ש, ועיין בפר"ח תחילת תצ"ה, ובקרבן נתנאל אות ל' על הרא"ש פ"א סימן י"ח שתירץ, דבאמת מגבן עצמו אסור ביו"ט שעדיף לעשותו מעריו"ט כמבואר בשבת דף קל"ד א' ע"ש. ועיין בשו"ע סימן תקכ"ו סעיף א' דאסור לעשות קבר ארון ותכריכין למת ביו"ט, אף שלענין הוצאת מת וחימום מים עבור טהרתו, אמרינן שם מתוך שהותרה הוצאה והבערה לצורך אוכנ"פ הותר שלא לצורך, אבל לענין חופר ובונה וחותר לא אמרינן בזה מתוך ע"ש. ועוד נראה פשוט דבונה בית אינו אוכנ"פ אלא הוא מכשירין, ודעת הרמב"ם דלא אמרינן מתוך מאוכנ"פ למכשירין. עיין שו"ע הרב בקונטרס אחרון תצ"ה ס"ק ד', וראה לקמן ס"ק ג', וראה מש"כ בדיני בונה הערה 2. וראה עוד לקמן הערה 16 דיש אומרים דמלאכה שאין עיקרה באוכנ"פ לא אמרינן בה מתוך. וראה בב"ח סימן תק"ז ד"ה ומ"ש ודוקא, ותוס' דף י"ב שם. וראה ר"ן סוכה דף ל"ג דכתב דבתיקון מנא לא שייך לומר מתוך ע"ש. והרא"ש בפ"ב סימן י"ט, וכן התוס' בכתובות דף ז' א' ד"ה אמר הקשו, שיתירו כיבוי לצורך יו"ט ע"י מתוך, כיון שהותר כיבוי לאוכנ"פ כגון גריפת תנור הותר שלא לצורך ע"ש, הרי דאמרינן מתוך גם בכיבוי, אומנם עיין במג"א תק"ז ס"ק ח' דלא

אמרינן מתוך בכיבוי, וראה בדיני כיבוי הערות 18-21. והרמב"ם בפ"א הלכה ד' כתב, כל מלאכה שחייבים עליה בשבת אם עשה אותן ביו"ט שלא לצורך אכילה לוקה, חוץ מהוצאה וההבערה שמתוך שהותרה הוצאה ביו"ט לצורך אכילה הותרה שלא לצורך אכילה וכו', ושאר מלאכות כל שיש בהם צורך אכילה מותר, כגון שחיטה ואפיה ולישה וכיו"ב, וכל שאין בהם צורך אכילה אסור, כגון כתיבה ואריגה ובנין וכיוצא בהן. ופירש במ"מ שם דיש ג' דרגות: (א) מלאכה שעיקרה אוכנ"פ כגון שחיטה ובישול, אמרינן ביה מתוך שהותרה לצורך הותרה שלא לצורך אכילה. (ב) מלאכה שאין עיקרה לאכילה כגון כתיבה ואריגה ובונה וכדומה, אפילו עשן לאכילה חייב, וזו לא הותר אוכנ"פ. (ג) הוצאה והבערה, שהוצאה אינה מתקנת את האוכל, והבערה אינו באוכל עצמו, אלא מדליק אש שיוכל לבשל עליו והיה צריך להיות אסור, וחידשה התורה שהם מותרים, שהוצאה נחוצה כאוכל עצמו, והבערה למדו מלא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, לומר דדוקא בשבת אסור אבל ביו"ט מותר, ע"כ תוכן דבריו, הביאם בב"י תחילת תצ"ה, ובביאור הגר"א שם, [וצ"ע במ"מ שם הלכה י"ג, דמחלק בין הוצאה דמותר לגמרי לאפיה ובישול דאסור לצורך בהמה], הרי לנו דעת המ"מ ברמב"ם דגם שחיטה ואפיה ובישול אמרינן בהו מתוך. וראה כן במחצית השקל תחילת סימן תקי"ח, וכן פירש בפר"ח שם תחילת תצ"ה ע"ש (והוא חולק על המ"מ שם), ובפנ"י דף י"ב, ובשמחת יו"ט שם, וכן פירש בקרבן נתנאל שם אות ל' ע"ש, ובמ"ב שעה"צ תקי"ח א' ובה"ל שם, [וראיתי במגיני שלמה ובנהר שלום ועוד, דכתבו דהמ"מ סובר דאמרינן מתוך רק בהוצאה והבערה, וצ"ע]. וכן פסק בחיי אדם כלל פ' אות ב', ושו"ע הרב תצ"ה ס"ק ג', ומ"ב תקי"ח ס"ק א', וכה"ח שם ס"ק א', וחוב"ב אור"ח סימן כ"ב אות ו', וראה במג"א תחילת סימן תקי"ח דבבישול אמרינן מתוך. ועיין בפרמ"ג תק"א א"א ס"ק ג', ובשו"ע סימן תקכ"ז סעיף א', ומ"ב שם ס"ק ט'. ועיין בפנ"י כתובות דף ז', דלרמב"ם שאיסור חובל הוא משום מפרק א"כ מצינו שאמרינן מתוך במפרק ע"ש. אמנם דעת הרבה פוסקים בפירוש הרמב"ם דרק בהוצאה והבערה אמרינן מתוך, עיין פר"ח תחילת תצ"ה, וערה"ש שם ס"ק י"ד, וכתב שם טעם למה דוקא הוצאה והבערה, וכתב עוד דלא היה לרמב"ם הגירסא בגמ' בישול ע"ש, ובמגיני שלמה דף י"ב פירש דזה כונת המ"מ, וכן הוא פשטות לשון הטור בסימן תקי"ח, [וצ"ב דמפורש בגמ' דגם בשחיטה אמרינן מתוך, וכן הוא בכתובות דף ז' א'], וכ"כ הפרמ"ג בפתיחה להלכות יו"ט פרק א' אותיות ו-ז-ח ובתצ"ה ותקי"ד במש"ז ס"ק ב' בשם הלבוש ומג"א ע"ש, ובא"א ס"ק י"ג ע"ש, דרק בהוצאה והבערה אמרינן מתוך ולא בשחיטה, [אמנם בסימן תצ"ה מש"ז ס"ק א', ותק"א ס"ק ג' כתב דגם בבישול אמרינן מתוך, ודוחק לומר דרק בהוצאה והבערה אמרינן מתוך ע"ש וצ"ב], וכ"כ בקיצור שו"ע סימן צ"ח ס"ק א'. ועיין באור שמח פ"ד מהלכות יו"ט הלכה ו' דמהירושלמי משמע דרק בהוצאה והבערה אמרינן מתוך, וגם בלישה לא אמרינן מתוך. ועיין בר"ן ביצה דף ל"ג דלא אמרינן מתוך במכה בפטיש.